

T.C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-53 /1318

Ankara

7/3 /2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 29/2/2000 tarihinde kararlaştırılan "Dernekler Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent ECEVİT
Başbakan

Eki _____ :

- 1- Kanun Tasarısı
- 2- Gerekçe (Genel-Madde)

T.B.M.M. BAŞKANLIĞI	
Tarih Kom.	
Esas Kou.	İstisna
Tarih	8-3-2000 3/643
K. Md.	K.D. Bak. 1/5
Başkan	Mabulut

GENEL GEREKÇE

Türkiye Kızılay Derneği ve Türk Hava Kurumu, Dernekler Kanununun “Özel durumlar” başlıklı 71 inci maddesinde diğer derneklerden ayrı olarak ele alınmış ve bunların tüzüklerinin Bakanlar Kurulunca onaylanması zorunluluğu getirilmiştir. Diğer dernekler için öngörülme-yen Bakanlar Kurulunun onayı koşulu-nun bu dernekler için aranması, bunların özel durumlarından kaynaklanmaktadır.

Ülkemizde havacılığın geliştirilmesi amacıyla Büyük Atatürk’ün talimatlarıyla kurulan Türk Hava Kurumunun, kuruluş amaçlarını gözardı etmeden ve sadece bu hedeflere ulaşmak için görev yapması gerekmesine karşın, Kurumun adı son yıllarda yöneticileri hakkında açılan davalar ve yolsuzluk iddiaları ile gündeme gelmekte; buna karşılık Türk Hava Kurumu Türk havacılığı için eleman yetiştirme hedefinden iyice uzaklaşmış görünmektedir.

Kurumun son yıllarda gündemden düşmeyen yolsuzluk iddiaları ve kuruluş amacıyla bağdaşmayan faaliyetleri nedeniyle uğradığı prestij kaybını durdurmak için gereksinim duyulan önlemleri alması gereken organların da görevlerini yapmadığı anlaşılmaktadır.

Aynı şekilde, her türlü afet ve felaketlerde afetzedelere yardımcı olmak amacıyla kurulan Türkiye Kızılay Derneğinin de kuruluş amacına, uluslararası anlaşmalarla belirlenen durumuna ve kanunlara göre yerine getirmesi gereken görevleri ifa etmekte gecikme ve ihmal gösterdiği yönündeki yakınmalar, her doğal afet nedeniyle yoğunlaşan bir biçimde artmaktadır.

Son olarak da 17 Ağustos 1999 tarihinde Marmara Bölgesinde meydana gelen deprem sonrasında bu yöndeki yakınmalar yoğunluk kazanmış ve kamuoyunun Türkiye Kızılay Derneğinin yönetilmesi ile ilgili yakınmalarının ulaştığı boyutlar, konunun yasal düzenlemeyi gerektirecek bir önem kazandığını ortaya koymuştur.

Bütün bu olumsuz gelişmelerin bir kısır döngüye dönüştüğü ve Türkiye Kızılay Derneği ile Türk Hava Kurumunun kendi iç dinamikleriyle durumlarının düzeltilmesi ve olumsuzlukların giderilmesi olanağının kalmadığı durumlarda, bu tür aksaklıkları düzeltmesi beklenen Hükümetin gerekli yetkilere sahip kılınmasında zorunluluk bulunmaktadır.

Türkiye Kızılay Derneği ve Türk Hava Kurumunu özel durumları dikkate alınarak düzenlenen Kanunun 71 inci maddesinde Bakanlar Kuruluna tüzüğün onaylanması yetkisi verildiğinden, bu yetkinin Bakanlar Kuruluna re’sen tüzük değişikliği yapma yetkisi verip vermediği tartışma konusu olmaktadır. Bakanlar Kurulunun bu yetkiye sahip olmadığının kabul edilmesi halinde, Genel Kurulun tüzük değişikliğine de karar vermemesi üzerine Bakanlar Kurulunun Kanunda öngörülen yetkisinin bir anlamı kalmamaktadır.

Oysa anılan derneklerin kuruluşları, statüleri, kamusal ayrıcalık ve nitelikleriyle diğer derneklerden çok farklı bir konumda olduğu bilinmektedir. Örneğin, 31/1/1926 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 723 sayılı Türk Tayyare Cemiyetinin Posta Ücuratından Muafiyetine Dair Kanun ve 3/7/1926 tarihinde yayımlanan 928 sayılı Türk Tayyare Cemiyetinin Bazı Muamelatında Umumi İstihlak ve Eğlence, Hususi İstihlak Vergilerinden Muafiyetine Dair Kanun gibi yasalarla önemli ayrıcalıklar tanınan bir kurumun denetiminde ve kamuoyunun yakınımları üzerine bunlarla ilgili olarak alınacak önlemlerin niteliklerinde de bazı farklılıklar olması doğaldır. Bu nedenlerle, Bakanlar Kuruluna her iki derneğin organlarının görevlerine son verme ve bunların görevlerini yerine getirmek üzere kurullar oluşturma ve tüzüklerinde re'sen değişiklik yapma veya bunların tüzüklerini yürürlükten kaldırma ve yeniden düzenleme yetkisi verilmesinin zorunlu olduğu sonucuna varılmaktadır.

Yapılan düzenleme ile Bakanlar Kuruluna verilen re'sen tüzük değişikliği yapma veya yürürlükteki tüzüğü kaldırma ve yeni tüzük düzenleme ya da anılan derneklerin organlarının görevlerine son verme ve bunların görevlerini yerine getirmek üzere kurullar oluşturma yetkisi, denetime yetkili mercilerin bu yönde rapor vermeleri koşuluna bağlanmakta ve böylece yasaların çoğu kez işlevsiz kalan denetimle ilgili hükümlerine de işlerlik kazandırılması amaçlanmaktadır.

Kuşkusuz her iki derneğin de iç ve dış denetime tabi tutulmasını öngören yasal düzenlemeler nedeniyle, öncelikle yasalarda öngörülen bu denetim yollarının işletilmesi temel ilke olacaktır. Ancak bu denetimlerin sonucunda uygulanabilecek yaptırımların yolsuzlukların mücadelede yetersiz kaldığı ve denetime yetkili mercilerin daha köklü önlemler alınması gerektiği yolunda raporlar verdiği durumlarda, Bakanlar Kurulu bu önemli kurumlarla ilgili olarak maddede sayılan önlemleri alacaktır.

Bu nedenlerle, hazırlanan Tasarı ile adı geçen derneklerin söz konusu sorunlarının da aşılması hedeflenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile, Türkiye Kızılay Derneği ve Türk Hava Kurumunun tüzüklerinin Bakanlar Kurulunca onaylanmasını öngören hüküm değiştirilerek, adı geçen derneklerin tüzüklerinde yapılacak değişiklikleri genel kurullarının kararı üzerine onaylamaya veya denetime yetkili mercilerin raporları üzerine bunların tüzüklerini re'sen değiştirmeye, yürürlükten kaldırmaya, yeniden düzenlemeye, organlarının görevlerine son vermeye ve bunların görevlerini yerine getirmek üzere kurullar oluşturmaya Bakanlar Kurulunun yetkili olduğu hükme bağlanmaktadır.

Bu suretle, yasalarda öngörülen, ancak uygulamada etkisiz kalan idarenin denetleme yetkisine işlerlik kazandırılması amaçlanmaktadır.

Madde 2- Dernekler Kanununa bir geçici madde eklenerek, Türk Hava Kurumunun organlarının görevlerinin bu Kanunun yayımı tarihinde sona ermesi ve bu organların görevlerinin Başbakanlıkça belirlenecek üç kişilik bir kurul tarafından yerine getirilmesi; ayrıca bu Kurulun en geç bir ay içinde Türk Hava Kurumunun yeniden yapılandırılmasına ilişkin Tüzüğü hazırlayarak Bakanlar Kuruluna sunması öngörülmekte ve bu suretle yasaların denetimle ilgili hükümleri uyarınca belirlenen yolsuzluklarla mücadele edilmesinde bir aksama meydana gelmemesi amaçlanmaktadır.

Madde 3- Yürürlük maddesidir.

Madde 4- Yürütme maddesidir.

DERNEKLER KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

Madde 1- 6/10/1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun 71 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Türkiye Kızılay Derneği kuruluş amacına ve uluslararası anlaşmalarla tayin edilen nitelik ve durumuna göre; Türk Hava Kurumu ise kuruluş amacına göre düzenlenen tüzüklerine ve kanunların verdiği görev ve yetkilere uygun olarak teşkilatlanır ve yönetilir.

Bakanlar Kurulu, genel kurullarının kararı üzerine Türkiye Kızılay Derneği ve Türk Hava Kurumunun tüzüklerini onaylamaya veya denetleme yetkisi bulunan mercilerin raporları üzerine organlarının görevlerine son vermeye ve bunların görevlerini yerine getirmek üzere geçici kurullar oluşturmaya, tüzüklerini re’sen değiştirmeye, yürürlükten kaldırmaya ve yeniden düzenlemeye yetkilidir.”

Madde 2- 2908 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 7- Türk Hava Kurumunun organlarının görevleri bu Kanunun yayımı tarihinde sona erer. Söz konusu organların görevleri, Başbakanlıkça belirlenecek bir başkan ve iki üyeden oluşan üç kişilik bir kurul tarafından yerine getirilir. Bu Kurul en geç bir ay içinde Türk Hava Kurumunun yeniden yapılandırılmasına ilişkin tüzüğü hazırlayarak Bakanlar Kuruluna sunar.”

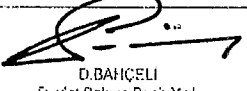
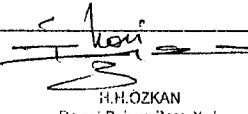
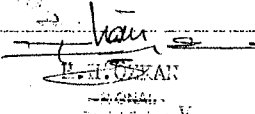
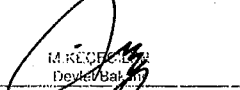
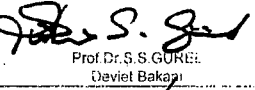
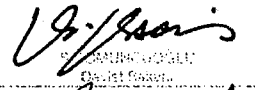
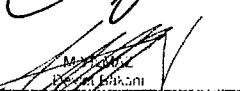
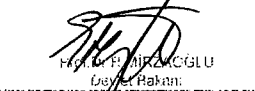
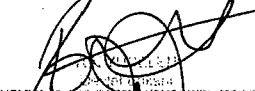
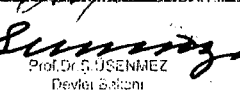
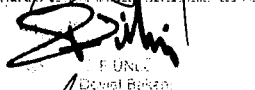
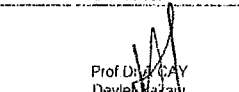
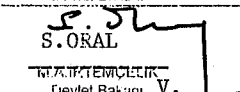
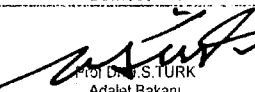
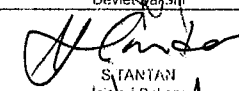
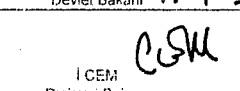
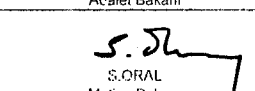
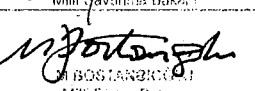
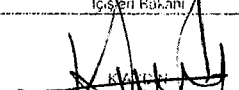
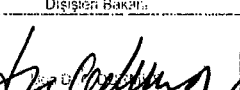
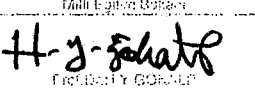
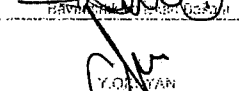
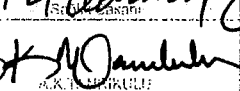
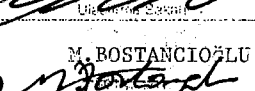
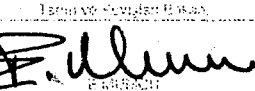
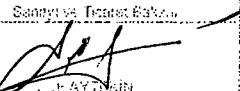
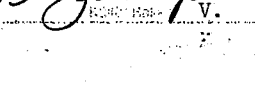
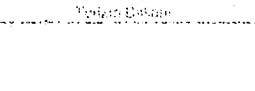
T 20

Madde 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

BÜLENT ECEVİT
BAŞBAKAN

 D. BAĞÇELİ Devlet Bak. ve Başv. Yrd.	 H. H. OZKAN Devlet Bak. ve Başv. Yrd.	 M. C. ERGÖNER Tab. Kay. Bak. ve Başv. Yrd.	 E. H. OZKAN Devlet Bak. V.
 Prof. Dr. S. S. GÜREL Devlet Bakarı	 M. KECİCİ Devlet Bakarı	 Prof. Dr. S. S. GÜREL Devlet Bakarı	 S. ÖZKAN Devlet Bakarı
 H. GEMİCİ Devlet Bakarı	 Prof. Dr. S. ÜSENMEZ Devlet Bakarı	 H. YALOVA Devlet Bakarı	 F. ÖZKAN Devlet Bakarı
 Prof. Dr. S. GAY Devlet Bakarı	 S. ORAL Devlet Bakarı V.	 Prof. Dr. S. TURK Adalet Bakarı	 S. ÖZKAN Devlet Bakarı
 S. TANTAN İçişleri Bakarı	 İ. CEM Dışişleri Bakarı	 S. ORAL Maliye Bakarı	 M. BOSTANCI Milletvekili
 H. YALOVA Devlet Bakarı	 S. ORAL Devlet Bakarı	 S. ORAL Devlet Bakarı	 H. YALOVA Devlet Bakarı
 Y. ÖZKAN Devlet Bakarı	 M. BOSTANCI Devlet Bakarı	 M. BOSTANCI Devlet Bakarı	 H. YALOVA Devlet Bakarı
 Y. ÖZKAN Devlet Bakarı	 M. BOSTANCI Devlet Bakarı	 M. BOSTANCI Devlet Bakarı	 H. YALOVA Devlet Bakarı
 Y. ÖZKAN Devlet Bakarı	 M. BOSTANCI Devlet Bakarı	 M. BOSTANCI Devlet Bakarı	 H. YALOVA Devlet Bakarı

Dosya No.

1015

349